

ἐνεποίησε κρότον: πολλοὶ ἔσπευσαν νὰ προσφέρωσιν ἡμῖν πρὸς ἀγορὰν πολλὰ ἀρχαῖα νομίσματα, ἐν οἷς εἶρομεν καὶ ἐν κρότῳ τερ καὶ μετὰλλιον Πίου τοῦ Θ'. Οἱ κάτοικοι τοῦ Γχιουμου-χανέ, περὶ τὰ 5000, ἀποτελοῦνται ἐξ Ἑλλήνων, Ὁθωμανῶν καὶ Ἀρμενίων. Οἱ Ἑλληνες ἐργάζονται πάντες σχεδὸν ἐν τοῖς ἀργυρωρυχείοις, ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ὁποίων πάντοτε διενηγρήθη.

Ἐν Σόρδα εἰρήθημεν ἐν ὀθωμανικῷ χωρίῳ, κατοικουμένῳ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ὀθωμανῶν. Ἐκεῖθεν μετέβημεν εἰς Κετσῶ-Καλὲ (φρούριον αἰγῶν)· τὸ χωρίον τοῦτο ὀφείλει τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς ἀρχαῖον φρούριον ἡρειπωμένον, γενουατικῆς πιθανῶς καταγωγῆς, καίμενον ἐπὶ βράχου, δεσπόζοντος τῆς ὁδοῦ ἐξ ὕψους 230 μέτρων καὶ θεωρουμένου ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὡς κατοικούμενον ὑπὸ πονηρῶν πνευμάτων. Λίαν ἐνωρὶς τὴν ἐπιούσαν ἡρξάμεθα τῆς ἀνόδου. Χωρικός, γενναϊότερος τῶν ἄλλων, συγκατετέθη ἵνα χρησιμεύσῃ ἡμῖν ὡς ὁδηγός. Νέφος περιστερῶν ἵππατο πέριξ τοῦ ἀρχαίου φρουρίου. Ἰδοὺ ἀφικόμεθα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου· ὁδὸς, λελαξευμένη ἐν τῷ βράχῳ, ἄγει εἰς τὴν κορυφὴν. Εἰσελθόντες δι' ἀνοίγματος, τῆς ἀρχαίας πιθανῶς πύλης, εἰσεδύσαμεν εἰς τὸ φρούριον. Μεγάλᾳ τμήματι τοῦ τείχους, εἰρεῖς ὑπόγειοι χώροι, τετράγωνος πύργος καὶ μείγα φρέαρ λελαξευμένον ἐν τῷ βράχῳ ὑφίστανται εἰσέτι. Ἐπὶ τῶν παρεῶν τοῦ βράχου παρατηροῦνται ἱχνυαί τειχῶν. Ἄτινα ἀπετέλουν ἀναμφιβόλως τμήματα περιτειχισμένου χώρου. Τὸ παραδόξον εἶναι ὅτι πηγὴ ἀναβλύζει ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ βράχου τούτου. Καθὰ ὁ μεθ' ἡμῶν χωρικός εἶπεν ἡμῖν εἶχον ἀνακαλυφθῆναι ἐκεῖ ἀργιλλώδεις πλάκες μετ' ἐπιγραφῶν, χειρόγραφα ἐν μεμβράνῃ καὶ ἐν τῷ τείχει τοῦ τετραγώνου πύργου δοχεῖα πλήρη χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Κάτωθεν τοῦ φρουρίου ὑπάρχει σπήλαιον, ὅπερ ἐπισκέφθημεν· ὁ ἡμέτερος ὅμως ὁδηγός, ὅσονδ' ἦτοτε γενναῖος κἄν ἦτο, ἀπῆκεν ἡμῶς νὰ εἰσελθόμεν μόνοι ἐκ φόβου. Ἡ αὐτότε εἰσόδος εἶναι ἱκανῶς δυσχερὴς· συρόμενοι ἐπὶ τῶν χειρῶν ἡμῶν εἰσεδύσαμεν εἰς τὸ βῆθος χωρὶς ὅμως ν' ἀνακαλύψωμεν ἀνοίγμα τι συγκοινωνοῦν μετὰ τοῦ φρουρίου. Ἀπὸ τοῦ Κετσῶ-καλὲ εἰς Καδρὶκ οὐδὲν τὸ ἰδιαίτερον ὑπάρχει· διήλθουμεν τὸ Βαζούκ, ὅπερ διαχωρίζει τὰ ὕδατα τοῦ Χαρίτ καὶ τοῦ Τσορούκ καὶ οὕτως τὸ ὕψος ἀνέρχεται εἰς 1900 μέτρα περίπου.

4 Σεπτεμβρίου. — Ἦν ἡ ὁδὸς ἡμέρα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν, ὅτε εἰσελθόμεν εἰς τὴν γυνὴν κοιλάδα τοῦ Τσορούκ, ὅστις γύνεται εἰς τὸν Εὐξείνιον, παρὰ τὸ Βαζούκ. Ἐν Ὀτλούκ ἀρχεται τὸ ὄροπέδιον τοῦ Μπαϊμπούρτ (ὕψους 1600 μέτρων), ὁ σίτος τοῦ ὁποίου τροφόμεναι δεκάδα περίπου ἀρμενικῶν χωρίων. Σταυθεύσαντες ἐπὶ μικρὸν ἐν Βαρζαχὰν ἐφωτογραφίσαιμεν τὰ λείψανα τριῶν ἀρμενικῶν ναῶν, οἵτινες γρονολογοῦνται, καθὰ λέγεται, ἀπὸ τοῦ ὁγδόου αἰῶνος (779) καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ὁποίων εἶναι λίαν χαρακτηριστικὴ. Οἱ λίθοι χάρις εἰς τὴν ξηρότητα τοῦ ἀέρος διατηροῦνται κάλλιστα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος, οἱ ναοὶ οὗτοι ἦσαν εἰσέτι ἀνέπαφοι· κατεστράφησαν δὲ τῷ 1829. Ἡ ἡμέτερα ἄριξις ἡγγέλθη. Ἰδοὺ τέλος τὸ Μπαϊμπούρτ μετὰ τῶν ἐν εἰδῇ ὁστράκου γελώνης λόφων αὐτοῦ, τῶν φατῶν αὐτοῦ οἰκιῶν καὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ ἀεροπόλεως, ἄτινα ἀναφαίνονται ὑπὸ τὸν κυανοῦν οὐρανόν. Τὸ Μπαϊμπούρτ, ὕψους 1550 μέτρων, εἶναι πόλις 10.000 κατοίκων, συνεστῆμένη ἐντὸς δύο λόφων μετ' ἀγορᾶς ἱκανῶς σπουδαίας καὶ ἑτέρας μεγάλης τοιαύτης, συγκροτουμένης τὸν μῆλον καὶ Σεπτέμβριον. Αἱ οἰκίαι μονώροφοι σχεδὸν πᾶσαι, εἰς ἡλικίαν ἐκτισμέναι καὶ ἕνεκα τοῦ μεγάλου ψύχους τοῦ χειμῶνος ἔχουσιν μικρότατα παράθυρα. Ὁ Τσορούκ, ρέων ἐκ τοῦ νότου πρὸς βορρᾶν, διαχωρίζει τὴν πόλιν εἰς δύο τμήματα, συνδεόμενα μετ' ἀλλήλων διὰ τεσσάρων ἢ πάντε μικρῶν γεφυρῶν. Ὁ πρὸς ἀνατολὰς λόφος ὀχυροῦται ὑπὸ εὐρείας ἀεροπόλεως ἐν ἐρειπίοις μετὰ προχώματος καὶ χαρρακωμάτων, κατεργασμένων μέχρι τοῦ ἡμισέως ὕψους τοῦ λόφου.

Ἐκ Μπαϊμπούρτ εἰς Κόπ-χὰν (1900 μέτρα) ἑλάτιστα ὑπάρχουσι τὰ δυνάμενα νὰ σημειωθῶσι. Τὸ πρῶτον ἡδὴ παρατηρήσαμεν κατασκηνώσεις τινὰς Κοῦρδων μετὰ τῶν μελαινῶν αὐτῶν σκηνῶν καὶ τῶν κτηνῶν αὐτῶν, βοσκόντων ἐν τοῖς πέριξ. Μετὰ τὸ χάνιον τοῦ Μουσεβερέγ, ἡρξάμεθα τῆς εἰς τὸ Κόπ ἀναβάσεως καὶ εἰσελθόμεν εἰς λαίμῳ γῆς, σχηματισθέντα ὑπὸ βράχων παραδόξως μετακινήθεντων. Ἐν Κόπ-χὰν εἶρομεν πολλὰς περιστεράς, ὧν ἐνίκα ἐφρονέσαμεν, ἵνα προσθέσωμεν εἰς τὸ

ἐδεσματολόγιον τοῦ ἡμετέρου γεύματος. Σταθμὸς χωροφυλάκων ἐξασφαλίζει τὴν ὁδόν.

Τῇ 8 Σεπτεμβρίου ἐξηκολοβοῦμεν τὴν τοῦ Κόπ ἀνάβασιν. Κάτωθεν ἡμῶν γύπες ἵπτανται ἐναέριοι μεγαλοπρεπῶς, ἐξαπλοῦντες τὰς πτέρυγας αὐτῶν. Ρυακία τινα, προδιδόμενα ὑπὸ ὀλίγης γλῶσσης, διασχίζουν τὸ ὄρος. Συνηγήσαμεν συνοδίαν βοῶν. Ὑπεράνω τοῦ Κόπ (2450 μέτρ.) τὸ ὄμμα καθορᾷ θάλασσαν ὅλην λόφων, προσμοιάζοντων πρὸς κύματα πεπηγότα καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀπείρου βελούδου παραλλήλως τῶν χρώματος. Κάτω κεῖται ἡ ὑπερκειμένη κοιλάς τοῦ Καρὰ-σοῦ (δυτικοῦ Εὐφράτου) μετὰ λεπτῆς πρασίνης ταινίας ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ. Κατελθόντες τάχιστα τοῦ Κόπ, ἔστημεν μικρὸν ἐν Περναγκαμπὰν καὶ ἀπῆλθόμεν ἐκεῖθεν πρὸς θήραν ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Καρὰ-σοῦ. Καὶ πράγματι παρελθόντες τὸ Ἀτσκαλὲ ἐφρονέσαμεν, ἐν τῇ ἀπὸ 6 μέχρι 800 μέτρων εὐρείᾳ ταύτῃ κοιλάδι, ἐν ᾗ ὁ ποταμὸς πολλὰς ποιεῖται στροφὰς καὶ πολλὰς διαγράφει κοίτας, πολλὰ πτηνά: νήσας, πελαργούς, γύπας, κτλ. Εἶτα ἡ κοιλάς καθίσταται στενωτέρα καὶ περὶ τὴν βῆσιν βράχου ἐμφανίζεται τὸ χωρίον Δζαχδαρίτζ. Ἡ ὁδός, προχωροῦσα εἶτα ἐπὶ ὄροπέδιον ποικίλου καὶ καλῶς καλλιεργημένου, στρέφεται εἰς τὸ Δζινίς χάν, καταστραφὲν ὑπὸ τῶν Ρώτων. Ἐπὶ τέλους ἀφικόμεθα εἰς Γενῶ-χάν, (1900 μέτρ.).

Τελευταῖος σταθμὸς πρὸς τὴν Ἐρζερούμην. Κατ' ἀρχὰς ἀναφαίνεται ἡ Ἰλιτζά, (ὕποχλιον ὕδωρ), ὅπου ἐμείναμεν ἵνα γευματίσωμεν· ἡ Ἰλιτζά κέκτηται τρεῖς μεταλλικὰς πηγὰς καὶ τρία λουτρά, ἐν δὲ τοῖς πέριξ ἀνθοκωρυχείον, μὴ παραχωρηθὲν εἰς ἐκμετάλλευσιν, θεωρούμενον ὅμως ὡς σπουδαιότατον· ἡ ἐκμετάλλευσις αὐτοῦ θὰ ἀπέβαινε λίαν προσδοκώμενη καὶ θὰ παρεῖχε πρὸς τούτοις μεγάλας υπηρεσίας· διότι ὁ χειμὼν εἶναι μακρὸς καὶ ὀριμὸς ἐν Ἐρζερούμῃ, τὰ δὲ ξύλα πωλοῦνται ἐν ὑπερόγκῳ τιμῇ. Ἐν Ἰλιτζά, λοχαγὸς χωροφυλάκῃς ἐξ Ἐρζερούμης ἐλθὼν κατὰ διαταγὴν τοῦ διοικητοῦ, ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἡμετέρας συνοδίας. Ἐν τῷ μεγάλῳ καὶ ὑψηλῷ πεδίῳ τῆς Ἐρζερούμης, περιβαλλομένη ὑπὸ κύκλου ὀρέων δὲν βλέπει τις οὔτε ἕν δένδρον. Ἡ θερμότης καὶ ὁ κωνιρὸς εἶναι λίαν δυσάρεστα. Ἐν ἀποστάσει πρὸς τὰ ΝΑ διακρίνεται ἡ πόλις, ἥτις κεῖται ἐπὶ τινων ὑψωμάτων ἐν τοῖς πρόποσιν ὑψηλῶν ὀρέων ὡς καὶ τὰ ὄχυράματα αὐτῆς, ἄτινα ἐπεκτείνονται εἰς μῆκος δεξιᾶ τε καὶ ἀριστερᾶ. Μιναρῆδες καὶ τινα δένδρα παρέχουσι ποικίαν τινα ζωὴν εἰς τὴν μελαγχολικὴν ταύτην θέσιν. Ἀφοῦ ἀνεμείναμεν τὰς ἡμετέρας ἀποσκευάς, διήλθουμεν τὰς τρεῖς περιοχὰς τῆς πόλεως. Ὁ μεθ' ἡμῶν χωροφυλάξ ὠδήγησε τότε ἡμᾶς εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὸ τελωνεῖον, μεθ' ὃ ἐπισκέφθημεν καὶ τὸ γαλλικὸν προξενεῖον. Ἐν Ἐρζερούμῃ ἡναγκάσθημεν νὰ παραμείνωμεν ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἐδομαδάς. (Ἀκολουθεῖ).

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Ἀνεμνήσθη τότε μυρίων σκηνῶν τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὅτε ὁ ὑπερήφανος, βίαιος καὶ ἐπίμονος συνάμα ἐκεῖνος χαρρακτῆρ, εἶχε προσενηῆσει αὐτῷ ἀναριθμήτους λύπας. Καὶ ὅμως πόσον τὴν ἡγάπα τὴν τρομερὰν ἐκείνην μητέρα, τὴν δεσποτικὴν, τὴν ἄδικον ἐνίοτε, ἀλλὰ συνάμα εὐγενῆ, γενναῖοφρονα, ἀφροσιωμένην, μεγαλόφρονα καὶ πάντοτε ἐτοιμῶς ἔχουσαν ὅπως πράξῃ πᾶν ὅ,τι μέγα.

— Νὰ σᾶς εἰπῶ, μῆτέρ μου, εἶπεν ἐκεῖνος διὰ τῆς θωπευτικῆς αὐτοῦ φωνῆς, σὺν τῷ χρόνῳ τὰ πάντα θὰ τακτοποιηθοῦν, θὰ ἰδῇτε!

Ἐκείνη ἀπεσύρθη ἐκ τῶν βραχιόνων του, λέγουσα·

— "Α! ὦχι, νὰ μὴ παρεξηγούμεθα· οὐδέποτε θὰ ὑποχωρήσω! Μὴ ἀπατάσαι ὑπὸ τοιαύτης ἐλπίδος!

Ἡσπάσατο ἐκεῖνος ἀπαξ ἔτι τὴν μητέρα, ἀναστενάζων, καὶ ἔμειναν ἀπέναντι ἀλλήλων ἰστάμενοι, ἐν τῇ εὐρείᾳ αἰθούσῃ. ὡς ἀνθρώποι μὴ ἔχοντες πλέον νὰ εἰπωσί τι καὶ οἱ ὅποιοι ὅμως δὲν δύνανται ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀλλήλων.

Ὁ Ριχάρδος ἐπέστρεψε πάλιν πρὸς τὴν θύραν καὶ ἤνοιξεν αὐτήν.

Ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν ἔτι φανῆ, ἡσθάνετό τις ὅμως τὴν ἐν τῷ στερεώματι παρουσίαν αὐτοῦ ὕψισθεν τῶν λευκῶν νεφῶν. Ὁ Ἐδμόνδος ἔτρεχε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ζαφφέ, ἐπὶ τῶν ψάμμω ἐστρωμένων δενδροστοιχιῶν. αἰτίνες ἦσαν κατὰ ἔξοχον.

Κατὰ τινὰ γωνίαν μιᾶς δενδροστοιχίας εἶδε τὸν πατέρα αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἐπλησίασε καλπάζων ὡς ἵππος.

— Θὰ διατάξω νὰ μ' ἐτοιμάσουν τὸ ἄμαξι, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, ἐνῶ ὁ υἱὸς τοῦ ἐπλησίαζεν.

— Ἀπὸ τώρα; ὑπέλαβεν ἡ μήτηρ.

Διετέλει ἐν βαρυθυμίᾳ ὅπως ἄπασαι αἱ γυναῖκες ὅσαι δὲν ἐκλαυσαν ἀκούοντως κατὰ τινὰ θλιβεράν σκηνήν. Ἡδὴ ἐπεθύμει νὰ φυλάξῃ παρ' ἑαυτῇ τὸν υἱὸν εὐπειθῆ καταστάντα, νὰ ἐπιπλήξῃ αὐτόν, ἀλλὰ τρυφερῶς ὡς μήτηρ καὶ νὰ συγκλαύσωσιν ἀμφοτέρω ὁ εἷς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἄλλου. Ἡ φαινομενικὴ γαλήνη τοῦ Ριχάρδου, ἡ ὥραία ἐκείνη γαλήνη, ἦν ἄλλοτε τόσον ἐθαύμασεν ὅταν διετῆρει αὐτὴν ἀπέναντι τρίτων, ἐξηρέθιζε νῦν αὐτήν. Ἐκεῖνος ἐμάντευσε τοὺς διαλογισμοὺς τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἠθέλησε νὰ παρηγορήσῃ αὐτὴν ὀλίγον. Ὁ Ἐδμόνδος ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθανεν ὡς θύελλα.

— Πήγαινε νὰ φιλήσῃς τὴν γιαιγιά σου, εἶπεν αὐτῷ ὁ πατήρ, ὑποδεχθεὶς αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν σκελῶν καὶ ἀφοῦ προηγουμένως ἐθώπευσεν αὐτόν.

Ὁ παῖς ἐρρίφθη ὁλόκληρος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κ. Βρίς.

— Πήγαινε νὰ φιλήσῃς τὸν πατέρα σου, εἶπεν αὕτη ἀφοῦ κατησπάζατο αὐτόν.

Ὁ Ἐδμόνδος ἐπανῆλθεν εὐπειθῶς παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. κατέρυθρος ἐκ τοῦ δρόμου, ἥσυχος ὀλίγον καὶ τοὺς πλοκάμους ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ζαφφέ ἐφάνη ἐπὶ τοῦ περιστελλίου.

— Ζεῦξέ νέα ἄλογα εἰς τὸ ἄμαξι, εἶπεν ὁ Ριχάρδος. Θὰ πηγαίνωμεν εἰς Ρουβεραί.

— ὦ! παπάκη μου, πάρε με μαζὶ σου, εἶπεν ὁ Ἐδμόνδος ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῶν κνημῶν τοῦ πατρὸς τοῦ, ὡς ναύτης ἐπὶ ἱσταίου.

— Ναί, πᾶρ' τον, εἶπεν ἡ κ. Βρίς, καὶ ὁ Ζαφφέ τὸν φέρει ὀπίσω.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Βρίς.

Μέχρι τῆς ἀπελεύσεως αὐτοῦ ἡ ὁμιλία ἐστράφη περὶ συμφέροντα, οἷον περὶ ἐκδόσεως εἰς ἐνοίκιον διαφόρων γαιῶν, περὶ συμβολαίων καὶ λοιπῶν. Ἡ οἰκονομικὴ κατὰστασις τοῦ Ριχάρδου καὶ ἡ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἦσαν ἐντελῶς κεκαλονισμέναι ἤδη καὶ ἐπομένως δεύτερος γάμος οὐδεμίαν ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολήν. Οὐδεὶς πλέον ἐγένετο ἐξ οὐδενὸς τῶν δύο μερῶν ὑπαινιγμὸς περὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐτάρασσε τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν.

Ὁ παῖς ἐπεφάνη πάλιν, μετ' ἐπιμελείας ἐνδεδυμένος ὡς πρίγκηψ μυθιστορίας, φέρων ἱματισμὸν φαιόχρουν. Ὁ Ζαφφέ ἐτοποθέτησεν αὐτόν παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τῆς ἀμάξης, ὅπερ ἦν ὑψηλὸν διότι ἡ ἄμαξα ἦν φαίθων.

— Μὴ μὲ δένῃς μὲ πετσί, δὲν θέλω, εἶμαι μεγάλος ἐγώ! ἔκραξεν ὁ Ἐδμόνδος, πᾶσῃ δυνάμει ἀμυνόμενος, ἐνῶ ὁ Ζαφφέ προσεπάθει νὰ δέσῃ αὐτόν ἐκ τῆς ὀσφύος, ὅπως προληφθῇ πιθανὴ πτώσις τοῦ παιδός.

— Ἐάν δὲν θέλῃς νὰ σὲ δέσῃ, εἶπεν ἡσυχῶς ὁ Ριχάρδος, πρέπει νὰ μείνῃς ἐδῶ, δὲν θέλω νὰ σὲ συμβῇ κανὲν κακόν.

Ὁ Ἐδμόνδος ἠτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ, ἀλλ' ἐν βλέμμα τοῦ

πατρὸς ἔκοψε τὸν λόγον ἐν τῷ λάρυγγι. Ἐσίγησε βαρυθυμῶν καὶ ἔστῃ ἥσυχος ὅπως προσδεθῇ. Ὁ Ζαφφέ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕψισθεν ἐδῶλιον, ὃ δὲ Ριχάρδος ἐκράτει ἤδη τοὺς χαλινούς.

— Εἰς τὸ ἐπανιδεῖν, υἱέ μου, εἶπεν ἡ κ. Βρίς, ὁρῶ ἱσταμένη ἐπὶ τοῦ περιστελλίου καὶ ἀφοῦ μετὰ τινος ἀνησυχίας παρηκολούθησε τὴν σκηνὴν ταύτην. Ἐδμόνδε νὰ εἰσαι ἥσυχος!

Ὁ παῖς ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν, ὅμοιος ὠραίῳ ἄλλ' ἀγρίῳ θηρῶματι, κυκλωθέντι ὑπὸ κυνηγῶν.

Ἀνεχώρησαν. Ὁ παῖς ἐπὶ πολὺν καιρὸν οὐδὲν εἶπε, διότι ἡσθάνετο προσβεβλημένην τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν. Ἡ ὁδὸς ἦν καλὴ, ἀλλ' οἱ ἵπποι ἦσαν ζωηροί, ὃ δὲ Ριχάρδος πολλὰκις ἀπεροφημένος ὦν, δὲν προσεῖχεν εἰς αὐτούς. Κατὰ τινὰ καμπὴν τῆς ὁδοῦ ἡ στροφή ἐγένετο τόσον ἀπτόμοτος ὥστε ἡ ἄμαξα ἀνετινάχθη ἀποτόμως καὶ ὁ παῖς, ὅστις ἐσκέπτετο, ἐξετινάχθη ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ. Μολονότι ὁ Ζαφφέ ἐκράτει αὐτόν ὕψισθεν ἐκ τῆς ἄκρας τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, ἐάν ὅμως δὲν ἦτο προσδεμένος διὰ τοῦ δερματίνου ζωστήρος θὰ ἐπιπτε βεβαίως κατὰ γῆς.

— "Α! βλέπεις; εἶπεν ὁ πατήρ ἥσυχως. . . ἐάν σὲ ἤκουον; . .

Ὁ παῖς ἐροβήθη μὲν, ἦν ὅμως λίαν θαρραλέος καὶ ἐγίνωσκε ν' ἀποδεικνύῃ αὐτό. Δὲν εἶχεν ἐκβάλει φωνὴν καὶ ἤδη ἱστατο σοβαρὸς, κρατῶν στιβαρῶς διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ σιδηροῦν καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ κείμενον ἔρισμα· οὐδὲν ἀπεκρίθη εἰς τὸν πατέρα τοῦ, ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν, σύρων αὐτόν ἐλαφρῶς ἐκ τῆς περιχειρίδος εἶπε.

— Παπάκη, φίλησέ με. Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτόν τὸ ἀγγελομορφον πρόσωπον αὐτοῦ.

II.

Ἡ Ρουβεραί ἀπείχε περὶ τὰ δέκα χιλιάμετρα, ἡ δὲ θελκτικὴ τάτης ὁδὸς προεξετείνετο διὰ τοῦ δάσους μέχρι τοῦ κιγκλιδωτοῦ, ὅπερ ἔφρασε τὸν κῆπον. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἄμαξα διήρχετο τὴν γέφυραν, ἀκτὶς ἡλίου ἐφώτισε τὰ παράθυρα τοῦ πύργου, πρὸ πάντων δὲ ἐν τούτων ἐφαίνετο ὡς χρυσοῦν καὶ ἀντενάκλα ὡς καθρέπτῃς. Ὁ Ριχάρδος ἀνεγνώρισε τὸ μικρὸν παράθυρον τῆς αἰθούσης τῆς συζύγου αὐτοῦ ἔνθα εἶχε διέλθει τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ἀγωνίας αὐτῆς, ὅτε αἱ δύο μητέρες περὶ τὴν θνήσκουσαν γυναῖκα ἰστάμεναι ἠμπούδιζον αὐτόν νὰ πλησιάζῃ καὶ τὸν ἡνάγκαζον νὰ βλέπῃ μακρόθεν. Μὴ ὁ Ριχάρδος δὲν ἡδυνήθη ν' ἀγαπήσῃ τὴν Μαγδαληνὴν ὅσον ὥφειλε διότι αὕτη ἀνῆκε μᾶλλον εἰς τὰς δύο αὐτῆς μητέρας, αἰτίνες ἡγάπων αὐτὴν ἔμμανως;

Ἐνῶ ἐσκέπτετο ταῦτα, ἔφθασε πρὸ τοῦ πύργου, ὅστις ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐφαίνετο ὡς πεφωταγωγῆμένος πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

— Ἡ κυρία εὐρίσκεται εἰς τὸ νεκροταφεῖον, εἶπεν ὁ ὑπρέτης, ὅστις ἤνοιξεν αὐτῷ τὴν θύραν, θὰ ἐπανέλθῃ ὁμως ἐντὸς ὀλίγου.

— Πᾶμε νὰ τὴν προῦπαντήσωμεν, εἶπεν ὁ Ἐδμόνδος, σύρων τὸν πατέρα τοῦ ἐκ τῆς χειρὸς ὅπως κατέλθῃ τοῦ ἐδωλίου.

— Πήγαινε μὲ τὸν Ζαφφέ, ἀπήντησεν ὁ Ριχάρδος.

Ὁ παῖς ἀπῆλθεν ἐν σπουδῇ καὶ ὁ Βρίς εἰσῆλθεν εἰς τὸ μέγαρον.

— Ἡ δεσποινὶς Ὑβελίνη εἶναι καλὰ; ἠρώτησε τὸν γέροντα ὑπρέτην.

Χωρὶς δὲ ν' ἀναμείνῃ τὴν ἀπάντησιν, ἐγένετο ἀφανὴς ἀνελθὼν τὴν κλίμακα μετ' εὐκίνησias νέου εἰκοσιπενταετοῦς. Φθὰς εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα ἤνοιξε θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς μεγάλην αἶθουσαν, ἐν ᾗ εὐρίσκετο κλίνη, λίκνον καὶ τινὰ ἐπιπλᾶ. Τὸ πᾶν ἐφαίνετο κενόν, ἀχανὲς καὶ κατωκημένον συνάμα, ὡς οἱ θάλαμοι τῶν μικρῶν παίδων.

— Καλημέρα, δαδᾶ, εἶπε τῇ τροφῷ, ἥτις ἡγέρθη ἄμα ἀκούσασα αὐτόν εἰσερχόμενον καὶ εἶτα ἔβη ταχέως πρὸς τὸ λίκνον.

Ἡ κορασὶς ἐκοιμᾶτο τὸν ἥσυχον ἐκείνον τῆς μετὰ μεσημ-

βρίας ύπνον, ἤττον βαρύν τοῦ τῆς νυκτός. Ἐκοιμᾶτο ἡμιενδεδυμένη, ἔχουσα γυμνοὺς τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας, φέρουσα μόνον μικρὰς περικνημίδας εἰς τοὺς πόδας, ἐνῶ οἱ βόστρυχοι τῆς κόμης αὐτῆς κατεκλύπτον τοὺς ὀφθαλμούς, αἱ παρεῖαι ἦσαν ροδοκόκκινοι. Εἶχεν οὕτω πλήρη παιδικὴν χάριν, ἥτις ἦν ἀνέμικτος ἀξιοπρεπείᾳ τινι κωμικῇ καὶ συμπάθητικῇ συνάμα.

Ὁ πατὴρ ἔκλινε πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν παρετήρησεν ἐπὶ μακρόν.

Ἦν ἡ ἀγαπητὴ αὐτοῦ θυγάτηρ, ὁ θησαυρὸς, ἡ χαρὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ· ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ γάμου αὐτοῦ ἤχετο τὴν ἀπόλαυσιν θυγατρὸς.

Ὅτε μετὰ πενταετὴ ὁλόκληρον παρέλευσιν, ἐγένετο πατήρ, ἡ γέννησις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον νύχαριστησεν αὐτόν. Ἐπὶ τέλους ἐγεννήθη ἡ Ὑβελίνη καὶ ἡ εὐτυχία αὐτοῦ ὑπερῆξε πλήρης. Αἱ πρώται χειρονομίαι τῆς παιδὸς ἀνεβίβασαν αὐτόν εἰς τὰς νεφέλας ἐκ χαρᾶς, οἱ δὲ πρώτοι ἤχοι τῆς φωνῆς αὐτῆς, ἐφάνησαν αὐτῷ μελωδικώτεροι τῆς ὠραιότερας μουσικῆς. . . Μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων μηνῶν τοιαύτης εὐτυχίας, ἡ νεαρὰ μήτηρ ἀπέθανεν ἐκ πνευμονίας ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν, ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ εἰς ἣν, ὡς κατ' ἔτος συνέβαινε, εἶχον ἔλθει ὅπως διέλθωσιν ἐβδομάδας τινάς. Φυσικῶς τῷ λόγῳ ἡ μία μύμη ἐξήτησε νὰ κρατήσῃ καὶ ἐκράτησε τὸ θυγάτριον καὶ ἡ ἄλλη τὸν υἱόν. Καὶ βέβαια, διότι ἀνὴρ ἐν χρεῖᾳ διατελὼν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν μικρῶν ἐκείνων. Τὸ σκέπτεσθαι μόνον τοιοῦτόν τι ἦν μωρόν! Τοῦτο τοῦλάχιστον ἔλεγον αἱ μάμμαι. . . Ἰδοὺ δὲ διατὶ ὁ Ριχάρδος Βρίς μόνος, σκυθρωπός, μακρὰν τῶν τέκνων του διατελὼν, ἐκυριεύθη ὑπὸ ἔρωτος ζωντοῦ, ἔρωτος, ὅστις θὰ ἦν ὁ μόνος ἐν τῷ βίῳ τούτῳ.

Κύψας ὑπὲρ τὸ λίκνον ἡσπᾶσθη ἐλαφρῶς τὰς μικρὰς καὶ εἰς γρόνθους κεκλεισμένας χεῖρας τῆς κορασίδος, αἵτινες ὅμως ἔφαιζαν ἀνεπισημῶς ὅταν ἠγγίσειεν αὐτάς, καίτοι λίαν ἐλαφρῶς, διὰ τῶν χειλέων αὐτοῦ, εἴτα ἀπεμακρύνθη ὅπως ἀντιστῇ εἰς τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ καταφύγῃ διὰ φιλημάτων τοὺς γυμνοὺς βραχίονας καὶ τὰς παρεῖας τῆς ἀγαπητῆς θυγατρὸς, διότι ἐφοβεῖτο μὴ τὴν ἀρπύνησιν. Ἐκείνη ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ ἠνοῖξε τοὺς μικροὺς καὶ δικυγεστάτους αὐτῆς ὀφθαλμούς, ἐφ' ὧν ὁ ὕπνος ἐφαίνετο ἐπιχύσας ἀνεπισημῶς ἀγλὺν καὶ ἐταννύετο μετὰ χάριτος.

Τὸ βλέμμα τῆς Ὑβελίνης ἐπλανήθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐπὶ τῶν τοίχων, εἴτα ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν στηλῶν τοῦ λίκνου αὐτῆς. Εἴτα ἔστη πρὸς ἐν σημείον καὶ ἀκολούθως μετ' ἐνδοιασμοῦ, ἐν τέλει δὲ μετὰ χαρᾶς εἶπε·

— Πατὴρ!

Ὁ Ριχάρδος ἀνύψωσεν αὐτὴν εἰς τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, χαίρων καὶ ὑπερηφανεύμενος διότι ἐκείνη τὸν ἀνέγνωσε, κατόπιν μηνιαίου ὁλοῦ διαστήματος καθ' ὃ δὲν εἶδεν αὐτόν.

— Εἶναι πολὺ ἔξυπνη! εἶπεν ἡ ὑπηρετρίξ, ἀνταναμύνασθαι αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πατρὸς. Μόλις εἶναι εἴκοσι δύο μηνῶν καὶ σὺ βεβαίως ὅτι ξεύρει περισσότερα ἀπὸ πολλοὺς γέροντας.

Τότε ὁ πατὴρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἤρξαντο μιᾶς τῶν θελκτικωτάτων ἐκείνων συνδιαλέξεων καὶ σκηνῶν, ἃς μόνοι οἱ ἔχοντες τέκνα καὶ ἀγαπῶντες αὐτὰ κατανοοῦσι. Τετραποδητὶ ἐπὶ τοῦ τᾶπης ἐπαιζάν τρέχοντες ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, μέχρις οὗ ὁ Βρίς ἐνεθυμήθη, ὅτι ἦλθε διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ δυσάρεστον παρὰ τῇ πενθερᾷ αὐτοῦ καθήκον.

— Ἡ κυρία δὲν ἐπέστρεψεν ἀκόμη; ἠρώτησεν ἐγειρόμενος καὶ τακτοποιῶν τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ.

— Ἰδοὺ ἔρχεται, εἶπεν ἡ τροφὸς φέρουσα ψήκτραν. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ὁ Ἐδμόνδος ἐφάνη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας κρατῶν τὴν χεῖρα τῆς κ. Ρουβεραι, ἣν ὑπερηγάπα.

Ἡ πενθερὰ τοῦ Ριχάρδου ἦν ὅλως ἀντιθέτου χαρακτῆρος τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ὅσον ἡ μία ἦτο ζωντὰ καὶ μικρόσωμος τόσον ἡ ἄλλη ἦν μεγαλόσωμος καὶ σοβαρὰ. Ὁμιλοῦσα καὶ κινουμένη βραδέως, μὴ ἐξωτερικεύουσα ἀμέσως τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς

σκέψεις αὐτῆς, καλὴ καὶ ἥρεμος τὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ πολλάκις παρὰγινωριζομένη ὡς ἐκ τῆς ἐπιφυλακτικότητος αὐτῆς ἡ κ. Ρουβεραι, εἶχεν ἐν τούτοις πλειότεραν ὁμοιότητα, ὡς πρὸς τὰ φυσικὰ, πρὸς τὸν Ἐδμόνδον ἢ πρὸς τὴν Ὑβελίνην. Ἠγάπα ὅμως ἐξ ἴσου ἀμφοτέρω τὰ μικρὰ καὶ οὐδέποτε ἐξωτερικεύσεν ἔχοντος καὶ προτιμήσεως πρὸς ἐν τούτων. Ἦτο γυνὴ εὐθυτάτου χαρακτῆρος καὶ ἐνωρὶς ἤδη εἶχε συνειθίσει ν' ἀρνήται τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν παντός ὅ,τι δὲν ἀπετέλει ἐκπλήρωσιν καθήκοντος ἐν ὅλῃ τῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως· ἄλλως ἐν τῷ μυθῷ τῆς καρδίας αὐτῆς ἐκρυπτεν ἐτι θλίψιν τινά, ἥτις ἐπεσκίαζεν ἐνίοτε τὸν βίον αὐτῆς ἀλλὰ συνεπείχ τῆς ὁποίας οὐδέποτε προὔξεναι κόπον ξένους. Ἠγάπα νὰ ἦναι σκυθρωπή. Ἀπετέλει τοῦτο δι' αὐτὴν μελαγχολικὴν ἀπόλαυσιν, ἐν ᾗ εὗρισκεν ἔκτακτον εὐχαρίστησιν.

Μετὰ τὴν πρώτην ἀνταλλαγὴν λόγων τινῶν, ὁ Ἐδμόνδος ἀφῆθη παρὰ τῇ μικρᾷ αὐτοῦ ἀδελφῇ, ὁ δὲ Ριχάρδος ἠκολούθησε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ. Ἡ αἰθουσα αὕτη ἦν μετρίων διαστάσεων καὶ οἱ τοῖχοι αὐτῆς ἐκαλύπτοντο ὑπὸ εἰκόνων. Ἐνόει τις ἀμέσως ὅτι ἡ κ. Ρουβεραι ἔζη ἐν αὐτῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀναμνήσεων αὐτῆς. Πλαγίων, ἐπὶ μιᾶς ἑδρας κατακειμένη, ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ Ὑβελίνη δὲν ἀπεκλείετο τῆς αἰθούσης ἐκείνης.

— Φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ Βρίς ἀποῦ ἐκαθέσθησαν, μὴ ἡ ἐπιστολή μου σὺς ἐλύπησε. . . πρέπει ὅμως νὰ μοὶ τὸ συγχαρῆσητε, ἀγαπητὴ μου μαμμά.

Ἐκάλει τὴν κ. Βρίς μητέρα καὶ τὴν κ. Ρουβεραι μαμμά. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ, ἣν ἄλλως ἐγνώριζεν ἀπὸ μακρῶν χρόνων, εὗρισκε τυχερότητα μὴ ἐκδηλουμένην ὅμως, ἀνάγκην τινὰ ἡθικῶν θωπειῶν, ἃς νύχαριστεῖτο νὰ ἐκανοποιῇ διὰ τῆς γλυκύτητος τῶν ἐκφράσεων αὐτοῦ.

— Πράγματι ἐλυπήθη, ἀπάντησεν ἡ κ. Ρουβεραι, ἀλλὰ δὲν ἦτο σφάλμα σας, Ριχάρδε, ἐπομένως σὺς συγχωρῶ.

Ἐπηκολούθησεν ὀλιγοχρόνιος σιγή, ἐν τῷ μεταξὺ δ' ἐκείνη ὕψωσε πρὸς τὸν γαμβρὸν τοὺς ὠραίους καὶ μέλανας αὐτῆς ὀφθαλμούς, καίτοι καταβεβλημένους ὑπὸ τῶν δακρύων, καὶ προσέθηκεν·

— Αὐτὸ θὰ συνέβαινε ὅπωςδὴποτε.

— Τί λοιπόν! ἀνέκραξεν ὁ Βρίς συγκεκινημένος, φρονεῖτε ὅτι. . .

Δὲν ἐτόλμησεν ὅμως νὰ περατώσῃ τὴν φράσιν του, διότι ἐφαίνετο σκληρὸν νὰ εἴπῃ εἰς τὴν μητέρα ἐκείνην ὅτι ἤθελε νὰ θέσῃ ἄλλην γυναῖκα εἰς τὴν θέσιν τῆς θυγατρὸς, ἣν ἐκείνη ἀπώλεσεν.

— Εἶχον σκεφθῇ ἤδη ὅτι θάττον ἡ βράδιον θὰ ἀπεφασίζετε πιθανῶς νὰ νυμφευθῆτε καὶ πάλιν. Εὗρισκω δὲ ὅτι ἔχετε δίκαιον.

Ὁ Ριχάρδος, ἐκπληκτος ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις καὶ εὐτυχῆς, ἤρπασε τὴν χεῖρα τῆς πενθερᾶς καὶ ἡσπᾶσατο αὐτὴν θερμότερα. Αὕτη εἶχε κατανοήσει καλῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς, ἐνῶ ἡ ἰδίᾳ αὐτοῦ μήτηρ τοσαύτην ἔδειξεν ἀποτροπίαςιν ὅπως μόνον ἀποδεχθῇ τὴν πιθανότητα τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης ιδέας.

Ὁ Ριχάρδος ἦν, ἐπὶ τούτῳ, ἐπ' ἀπειρον νύχαριστημένος.

— Ἄλλως τε μοὶ ὠμίλησαν περὶ τῆς μνηστῆς ὑμῶν, ἐξήκολούθησεν ἡ κ. Ρουβεραι, ἡξεύρω ὅτι εἶναι ὠραία, καλῆς ψυχῆς καί, ὑπὸ πᾶσαν ἐν γένει ἐποψίν, καλοανατεθραμμένη. . .

— Τὸ ἡξεύρετε; ἠρώτησεν ἐκπληκτος ὁ Ριχάρδος.

— Ναί. . . συνειθίζου πάντοτε νὰ μοὶ γράφουν περὶ πολλῶν πραγμάτων, ἀπάντησεν ὑπομειδιῶσα.

— Καὶ ὅμως ἡ μήτηρ μου τὸ ἠγνοεῖ.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.